

Što su društvene inovacije?

Društvene inovacije su novi modeli, metode, prakse, usluge ili proizvodi koji odgovaraju na određene društvene potrebe ili rješavaju određene društvene probleme učinkovitije od postojećih modela te su primjenjivi na široj razini, no istovremeno uzimaju u obzir specifičnosti lokalnog konteksta u kojem se primjenjuju.

One se često javljaju kao odgovor na društvene probleme koje ne zadovoljavaju postojeći ili tradicionalni institucionalni pristupi. Upravo zbog toga, često je riječ o interdisciplinarnim rješenjima društvenih problema, fleksibilnijim od postojećeg pristupa. No, društvene inovacije mogu nastati i kao odgovor na nove društvene izazove koji se javljaju ili društvene probleme na koje institucije ili tržište dosad nisu dali odgovor.

Ova širina definicije ujedno znači i da u društvene inovacije ulazi zaista širok spektar inovacija, od konkretnih materijalnih proizvoda preko društvenih praksi, do modela funkcioniranja ili metoda postizanja neke društvene promjene. Primjerice, društvena inovacija mogu biti eko-automobili raspoloživi za korištenje putem dijeljenja, no na drugoj strani spektra to može biti i široko primjenjiv model, poput *fair trade* trgovine.

No, ono po čemu se društvene inovacije svakako može prepoznati tj. razlikovati od ostalih inovacija jest njihova primarna namjena. Ona u ovom slučaju nije profit, već rješavanje društvenog problema odnosno izazova. Upravo zbog toga društvene inovacije često nastaju upravo u neprofitnom sektoru.

EU i društvene inovacije

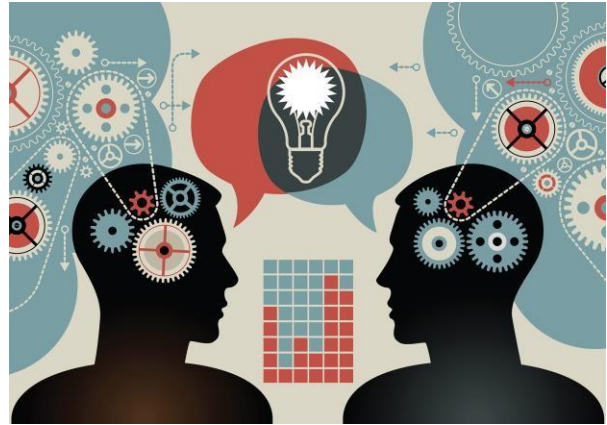
EU dijeli društvene inovacije na kategorije po stupnju djelovanja:

- društvene inovacije koje nude rješenja za hitne društvene probleme tj. za ranjive društvene skupine za koje postojeće institucije ili tržište nisu dali odgovor
- društvene inovacije koje se bave društvenim ili izazovima okoliša
- društvene inovacije koje stvaraju sustavnu promjenu.

Europska unija vidi društvene inovacije kao učinkovit način odgovora na aktualne probleme s kojima se suočava europsko društvo. Promjene na tržištu rada, starenje stanovništva, klimatske promjene ili migracije, kao neki od aktualnih društvenih problema EU, zahtijevaju rješenja u obliku inovativnih javnih usluga. Stoga Europska unija potiče razvoj društvenih inovacija.

Nadalje, Europska unija vidi trostruku korist od poticanja društvenih inovacija:

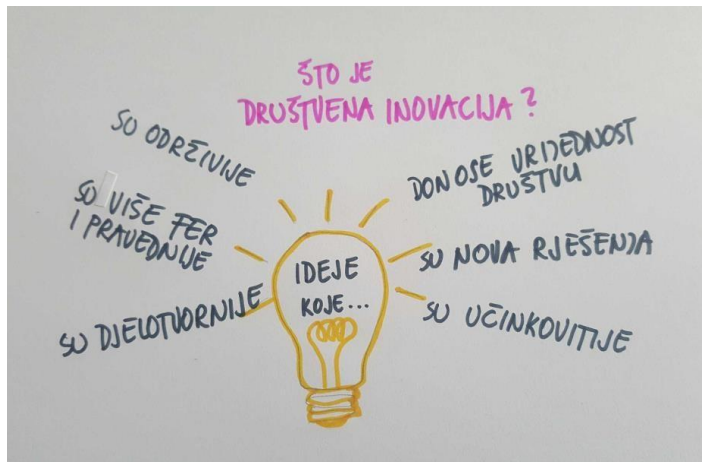
- Korist za društvo – razvoj djelotvornih, kvalitetnih i pristupačnih usluga za građane, kojepoboljšavaju kvalitetu njihovog svakodnevnog života
- Korist za vlade – značajke tih usluga je da postaju dugoročno održivije
- Korist za industriju – potencijalne nove prilike za poduzetništvo.

Prema viđenju Europske komisije, društvene inovacije posebno su važne u doba proračunskih ograničenja uzrokovanih lošom ekonomskom situacijom. U takvim okolnostima, do izražaja dolazi njihov potencijal osmišljavanja rješenja društvenih problema, koja na bolji način koriste ograničene resurse.

Jedna od sedam vodećih inicijativa EU-a unutar strategije Europa 2020. za pametan, održiv i uključiv rast jest upravo "Unija inovacije" (http://ec.europa.eu/research/innovation-union/pdf/innovation-union-communication_en.pdf#view=fit&pagemode=none). Kroz tu se inicijativu, između ostalog, potiče razvoj inovacija u javnom sektoru i razmjena dobrih praksi.

Također se ističe potreba za edukacijom dionika iz javnog sektora o važnosti uloge društvenih inovacija u suočavanju s budućim društvenim izazovima, kao i za jačanjem njihovih kapaciteta za upravljanje društvenim inovacijama. Naglašena je i potreba uklanjanja administrativnih i proceduralnih prepreka razvoju društvenih inovacija.

Uključivanje građana i zainteresiranih dionika u društvene inovacije

Uključivanje građana i zainteresiranih dionika koristi razvoju društvenih inovacija jer su građani i zainteresirani dionici oni koji žive u određenoj zajednici ili se svakodnevno susreću s točno određenim konkretnim društvenim problemima. Njihovo uključivanje, dakle garantira bržu i precizniju identifikaciju određenog problema te mogućnosti njegovog rješavanja, nego što bi se on identificirao pristupom „odozgo“ tj. nametanjem rješenja od strane struktura vlasti.

Također, upravo radi svakodnevnog susretanja s određenim društvenim problemom, građani i zainteresirani dionici mogu ponuditi drukčiji pogled na situaciju, koji možda krije rješenje do kojega se ne bi uspjelo doći „službenim“ putem. Jednako tako, uključivanje građana i zainteresiranih dionika u iznalaženje rješenja određenih društvenih problema dovodi do lakšeg prihvatanja rješenja, nego kad se ono nametne „odozgo“.

Radi svega navedenog, sudjelovanje građana ili zainteresiranih dionika poželjno je u iznalaženju društvenih inovacija kao odgovora na aktualne društvene probleme.

Primjer uključivanja građana u društvenu inovaciju u ODRAZ-ovom projektu 'Dijalog o mobilnosti u Zagrebu', u suradnji s udrugom Sindikat biciklista i Gradom Zagrebom.

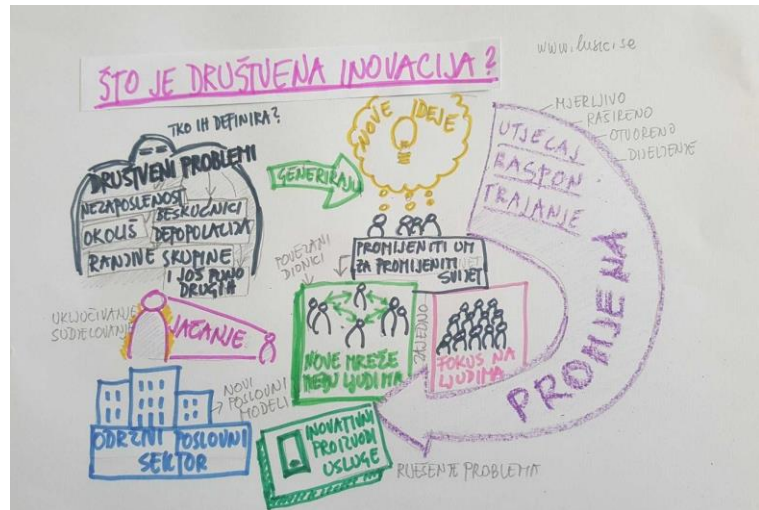
Susreti s građanima u gradskim četvrtima, u suradnji s mjesnom samoupravom, tijekom kojih građani iznose probleme u kretanju svojom lokalnom zajednicom. Na susretima sudjeluju i pripadnici Prometne policije i ZET-a.

Društvene inovacije u ODRAZ-u

ODRAZ se društvenim inovacijama bavi na različite načine i u različitim domenama unutar svojeg područja djelovanja, a u mnogim je projektima koje je Udruga provela u suradnji s partnerima, fokus upravo na njima.

Neke od društvenih inovacija kojima se u svom djelovanju bavi ODRAZ:

- Participativne prakse razvoja zajednice (projekti CIMULACT; Dijalog o mobilnosti u Zagrebu; Edukacijom, podrškom i promocijom do dobrog upravljanja na lokalnoj razini; Participativno upravljanje prirodnim resursima; CIVITAS ELAN)
- CLLD – lokalni razvoj vođen zajednicom (projekti Aktivni građani za Zagreb – Zajednica kao pokretač lokalnog razvoja; Edukacijom, podrškom i promocijom do dobrog upravljanja na lokalnoj razini)
- Inovativni modeli financiranja: ideja zaklada lokalne zajednice (projekt Zaklade lokalne zajednice)
- Inovativna održiva prometna rješenja
- Javni biciklistički sustav za studente (projekt CIVITAS ELAN)
  - Prometni-info punkt (projekt CIVITAS ELAN)
  - Interaktivna on-line karta putem koje građani mogu prijaviti probleme vezane uz prometnu infrastrukturu (projekt Dijalog o mobilnosti u Zagrebu)
- Inovativni modeli zapošljavanja ranjivih društvenih skupina (projekti Mladi i održivi razvoj – nove mogućnosti zapošljavanja, Žene i održivi razvoj – nove mogućnosti zapošljavanja)

ODRAZ u svojem općenitom djelovanju, pa tako i u djelovanju u području društvenih inovacija, uvijek teži uključivanju građana i zainteresiranih dionika i u svojim projektima aktivno radi na promociji tog načela.

Pripremile: Iva Paska i Lidija Pavić-Rogošić, ODRAZ